

Razem dla Edukacji

**Stowarzyszenie
„Wspólnota Polska”**

Scenariusz zajęć:

Dlaczego granica? Analiza tytułu powieści Zofii Nałkowskiej

***Publikacja w ramach współpracy IV LO w Białymstoku
i Gimnazjum im. ks. Józefa Obrembskiego w Mejszagole***

**Konspekt lekcji przeprowadzonej dnia 25.11.2019r. w klasie 3h
w IV LO w Białymstoku z udziałem uczniów z polskiej szkoły w Mejszagole na Litwie.**

Temat: Dlaczego *Granica*? Analiza tytułu powieści Zofii Nałkowskiej.

1. Cele lekcji

a) wiadomości

Uczeń:

- zna treść powieści *Granica*,
- wymienia główne wątki,
- wie, na czym polega wieloznaczność tytułu powieści Nałkowskiej.

b) umiejętności

Uczeń potrafi:

- interpretować tekst literacki na wielu płaszczyznach,
- argumentować i wnioskować,
- swoje uwagi potwierdzać cytatami z tekstu,
- budować poprawne wypowiedzi ustne,
- oceniać postępowanie bohaterów pod kątem moralnym.

2. Metoda i forma pracy

Praca z tekstem, poszukująca, problemowa, dyskusja.

3. Środki dydaktyczne

Tekst powieści *Granica* Zofii Nałkowskiej.

4. Przebieg lekcji

a) Faza przygotowawcza

- Przywitanie uczniów z polskiej szkoły na Litwie w Mejszagole.

- Nauczyciel prosi o podanie znaczenia słowa *granica*. W krótkiej pogadance mówi o różnym użyciu tego słowa – granicach: moralności, etyki, dobrego smaku, tolerancji, psychologicznych, społecznych, przyzwoitości, światopoglądowych.

b) Faza realizacyjna

Uczniowie wraz z nauczycielem rozpoznają zasadę kompozycyjną powieści (inwersja czasowa) i określają jej funkcję (przedstawienie motywów działania oraz złożoności prawdy o człowieku),

W nawiązaniu do treści książki nauczyciel prosi o wyodrębnienie różnych granic w powieści. Uczniowie podają propozycje. Nauczyciel zapisuje w punktach na tablicy, po czym proponuje, by swoje wnioski poparli cytatami lub przykładami z tekstu.

1. Granica moralna.

- Związana głównie z osobą Ziembiewicza, występującego jako osoba prywatna i jako publiczna.
- Ziembiewicz powiela ojcowskie błędy. Choć krytykował romanse Waleriana ze służbą, sam wikła się w związek z Justyną Bogutówną. Kiedy życie Zenona zaczyna się stabilizować (Elżbieta, kariera), ujawnienie romansu z przedstawicielką nizin społecznych może tę sytuację mocno skomplikować. Pozbawiony skrupułów Zenon postanawia zlikwidować przeszkodę – daje dziewczynie pieniądze na usunięcie ciąży, nie liczy się z jej uczuciami, a swoje postępowanie uważa za usprawiedliwione.

- Życie zawodowe Zenona to pasmo kompromisów, których jedynym celem jest uzyskanie jak największych korzyści materialnych i wysokiego statusu społecznego.
- Na studiach w Paryżu, pomimo początkowej krytyki burżuazji, aby zdobyć pieniądze na pobyt, ulega Czechlińskiemu i rezygnuje z krytyki wyższych warstw.
- Po powrocie ze stypendium, za cenę konformizmu i uległości, szybko pnie się po szczeblach kariery, aż zostaje prezydentem miasta.
- Zenon tworzy wokół siebie atmosferę kłamstwa i mistyfikacji, przemilcza wiele spraw (torturowanie więźniów politycznych, nędzę i wyzysk proletariatu), nie dostrzega problemów społecznych, nie robi nic, by zapobiec strzelaniu do strajkujących robotników.
- Zenon w rozmowie z Elżbietą neguje istnienie granicy moralnej:

Tu: analiza wskazanego przez nauczyciela fragmentu.

Wniosek: Zenon wielokrotnie przekroczył granicę moralną. Niemalże przez całe życie Ziembiewicz szczęście osobiste budował na krzywdzie drugiego człowieka.

2. Granica psychologiczna.

- Granica między subiektywnym a obiektywnym pojmowaniem świata.
- Ziembiewicz nie dostrzegał we własnym zachowaniu niczego złego. Za każdym razem był przekonany o słuszności swoich czynów, zawsze potrafił znaleźć dla siebie wytłumaczenie.
- Nałkowska porusza problem wpływu środowiska na zachowanie jednostki. Zenon – pod naciskiem wpływowych ludzi – wielokrotnie zawiera kompromisy i łamie zasady moralne. Zdaje sobie sprawę, że odchodzi od młodzieńczych ideałów.
- W końcu dostrzega swe błędy, a wtedy z jego ust padają słowa:

(...) Jest się takim, jak myślą ludzie, nie jak myślimy o sobie my, jest się takim, jak miejsce, w którym się jest.

c) Faza podsumowująca

Na zakończenie zajęć nauczyciel dokonuje krótkiego podsumowania. Prosi o zapisanie wniosku związanego z tematem lekcji.

Zadanie pracy domowej: przygotowanie się do interpretacji tytułu powieści w kontekście społecznym.

Aneta Wolańska

Razem dla Edukacji

Stowarzyszenie
„Wspólnota Polska”

www.razemdlaedukacji.org.pl

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

OŚRODEK DOSKONALENIA
NAUCZYCIELI
STOWARZYSZENIA „WSPÓLNOTA POLSKA”

Podlaski Oddział Stowarzyszenia
„Wspólnota Polska” w Białymstoku

Projekt realizowany ze środków Ministerstwa Edukacji Narodowej w ramach konkursu „Rodzina polonijna”.